

ВПЛИВ ДЕПОЗИТНИХ І КРЕДИТНИХ ВІДСОТКІВ НА СТАЛІСТЬ РУХУ КРЕДИТНИХ ПОТОКІВ

О.М. Христофорова, Харківський банківський інститут

Ефективне функціонування та розвиток будь-якого банку багато в чому визначається оптимальністю співвідношення між величиною депозитних і кредитних відсотків. Передусім, це пов'язано з тим, що певна результативність діяльності банківських установ опосередковується сукупністю заходів, спрямованих на регулювання обсягу кредитних вкладень в економіку через вплив на кількісні параметри пропозиції кредитних грошей. Один із таких параметрів – рівень процентних ставок. В умовах стабілізації величина спреда між кредитними та депозитними відсотками зменшується і тому потрібне більш уважливе їх регулювання. При цьому застосування різноманітних методів і підходів щодо визначення величини процентних ставок, як правило, зводиться в основному:

- 1 до аналізу часової вартості грошей, і відповідно застосовуються для оцінки фінансової ефективності позики, прибутковості різних видів банківської діяльності [1, 2];
- 2 оптимальної диференціації процентних ставок по депозитах переважно залежно від терміну надання позики з метою забезпечення необхідного обсягу ресурсів за мінімально можливою у відповідних умовах ціною [4];
- 3 хеджування ризику процентних ставок [3].

Проте незважаючи на таку розвиненість апарату дослідження щодо визначення величини процентних ставок, поза увагою, на нашу думку, залишається питання аналізу впливу депозитних і кредитних відсотків на сталість основних напрямків банківської діяльності. Передусім це стосується кредитних операцій.

В Україні й надалі спостерігається тенденція щодо зростання обсягів наданих кредитів на фоні зниження відповідних процентних ставок. Однак слід зазначити, що величина спреда між кредитними та депозитними відсотками в Україні також ще залишається на достатньо високому рівні у порівнянні з розвинутими країнами і тому варто зосередити зусилля на прогнозуванні та можливих негативних наслідках такої ситуації. Під такими наслідками автор розуміє можливість неконтрольованих з боку суб'єктів господарювання нефінансового сектора перетоків фінансових ресурсів, а відтак непередбаченого зменшення кредитних ресурсів. На думку автора, доцільним є дослідження впливу депозитних і кредитних відсотків на сталість руху кредитних потоків банків за допомогою побудови відповідних економетричних моделей та перевірки їх адекватності. На підставі оприлюднених даних щодо фінансових результатів банківської діяльності, обсягів наданих кредитів та залучених

коштів від суб'єктів господарювання та фізичних осіб протягом 1994-2003 рр. в Україні була отримана наступна економетрична модель:

$$PR = -3828 - 7,58 \cdot \frac{1}{KR} + 11,03 \cdot \frac{1}{DZ} + 3,65 \cdot t \quad (1)$$

де PR – фінансовий результат банківської системи на кінець періоду;
 KR – надані кредити банківською системою на кінець періоду;
 DZ – залучені кошти банківською системою на кінець періоду;
 t – показник фактору часу у досліджуваному циклі.

Статистичну значущість отриманої моделі характеризує наступна група параметрів:

- 1 величина скорегованого коефіцієнта детермінації по Тейлу дорівнює 0,74;
- 2 t – статистика за всіма коефіцієнтами регресії є значущою та дорівнює за відповідними факторними умовами рівняння 1 таким значенням: -4,83 при p -рівні 0,003; 4,70 при p -рівні 0,003 та 3,82 при p -рівні 0,008.

Проте на підставі економетричної моделі за формулою 1 можна також визначити певну незбалансованість між кредитним портфелем та обсягами залучених ресурсів, що є одним із проявів скритих негативних явищ розвитку банківської системи в Україні. Відтак варто наголосити на тому, що динаміка зміни ставок відсотка за кредитами та депозитами не сприяє повною мірою формуванню сталого результату діяльності комерційних банків України взагалі. Доречним є визначення впливу відповідних ставок відсотка окремо на вихідні кредитні потоки банків. На підставі відповідного аналізу для аналогічного періоду часу що і для моделі за рівнянням (1) була отримана наступна економетрична модель:

$$\frac{1}{KR} = 0,0002 + 0,989 \cdot SP - 1,601 \cdot t \quad (2)$$

де SP – спред між процентними середньозваженими в річному обчисленні ставками банків України за кредитами та депозитами.

Статистичну значущість отриманої моделі характеризують:

- 1 величина скорегованого коефіцієнта детермінації по Тейлу, яка дорівнює 0,85;
- 2 t -статистика, яка за всіма коефіцієнтами регресії є значущою та дорівнює за відповідними факторними умовами рівняння (2) таким значенням: 3,75 при p -рівні 0,007 та -6,36 при p -рівні -0,0003.

Економетрична модель за формулою (2) свідчить про те, що збільшення спреду не є бажаним, бо в цьому випадку рух вихідних кредитних потоків уповільнюється.

Список літератури

77. Васюренко О.В. Современные методы управления банковскими ресурсами. – Харьков: Гриф, 1997. – 392 с.
78. Гитман Л.Дж., Джонк М.Д. Основы инвестирования. – М.: Дело, 1997. – 1008 с.
79. Де Ковни Ш., Такки К. Стратегия хеджирования. – М.: ИНФРА-М, 1996. – 208 с.
80. Роуз П.С. Банковский менеджмент. – М.: Дело Лтд., 1995. – 768 с.

Христофорова, О.М. Вплив депозитних і кредитних відсотків на сталість руху кредитних потоків [Текст] / О.М. Христофорова // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України: зб. тез доповідей VII Всеукраїнської науково-практичної конференції (25-26 листопада 2004 р.). – Суми: УАБС НБУ, 2004. - С. 118-121.